

" BOBURNOMA" DA NAVOIY SIYMOSI**Nilufar Karomova Isomiddinovna***Qashqadaryo viloyati Kasbi tumani 16- umumiy o'rta ta'lim maktabining ijodiy-
madaniy masalalar bo'yicha targ'ibotchisi*

Ulug' mutafakkir o'zbek shoiri davlat arbobi Mir Alisher Navoiy 1441- yil 9- fevralda Hirotda tavallud topdi. Otasi G'iyosiddin Bahodir temuriyzodalardan bo'lgan podshoh Abulqosim Boburning yaqinlaridan hisoblangan, mamlakatni boshqarishda ishtirok etgan. Onasi Kobul amirzodalaridan Shayx Abusaid Changning qizi bo'lgan.

Alisherning Navoiyning bolaligi Shohrux hukmronligining so'nggi yillariga to'g'ri kelgan. U temuriyzodalardan, xususan, bo'lajak Husayn Boyqaro bilan birga tarbiyalangan. To'rt yoshida maktabga borib, tez savod chiqarib, turkiy va forsiy tildagi she'rlarni o'qib yod olgan. O'n besh yoshida shoir sifatida keng tanilgan.

Navoiy Bobur uchun har jihatdan - hayotda ham, ijodda ham, insoniylik fazilatlarini va davlatni boshqarish yo'riqlari tarafidan ham ideal darajadagi inson edi. " Boburnoma" da uning buyuk salafiga ikki marta maktub yozgani to'g'risida ma'lumotlar bor: " Bu ikkinchi navbat Samarqandni olg'onda, Alisherbek tirik edi. Bir navbat manga kitobat ham kelib edi. Man ham bir kitobat yuborib edim, orqasida turkiy bayt aytib, bitib yuborib edim. Javob kelguncha tafriqa va g'avg'o bo'ldi". Bobur - ku Navoiyni maktubini talato'ponlarda yo'qotib qo'ygandir, ammo Navoiy Bobur so'zlarini kitob sahifalariga naqshlabgina qo'ymay, har bir ishi haqida ham avlodlarga yozib qoldirishga uringan, o'zi yozgan va o'ziga yozilgan maktublarni to'lab, " Munshaot" (Maktublar) degan alohida to'plam tartib bergan.

Bir safar Bobur Hirotda bo'lganida Navoiyning " Xazoyin ul - Maoniy" sini mutolaa qilib, uning asosida terma devon tuzganligi haqida ham ma'lumot beradi: " Odina kuni, o'ning yigirma uchida Alisherbekning to'rt devonidin buhur va avzon tartibi bila g'azallar va abyotkim, intixob qiladur edi, itmomig'a yetti".

Samarqandni ikkinchi marta olgani voqealarida Alisher Navoiyning hali hayotligi, bir marta unga kitobati ham kelganligi haqida xabar beradi. Albatta, avlodlarni ikki zabardast shoiri - Navoiy va Bobur o'rtasidagi munosabatlar qiziqtiradi. Afsuski, bir- biriga intilgan bu buyuk insonlarning bir- biriga yo'llagan maktublari bizgacha yetib kelmagan.

Bobur Navoiyni yana tilga oladi: " Mir Alisher Navoiy Hiridin Samarqandg'a kelgan fursatlar Ahmad Hojibek bila bo'lur edi. Sulton Husayn Mirzo podshoh bo'lg'ondin so'ngra Hiriga keldi". Uning Mirzoning nafaqat begi, balki yaqin do'sti va suhbatdoshi ekanligi, mijozni noziligi bilan mashhurligini aytib, iste' dodiga yuksak baho beradi, asarlarini nomma - nom sanab keltiradi, ilmu- hunar ahliga homiylikda hech kim uning oldiga tusholmasligini maqtaydi: " Alisherbek naziri yuq kishi edi. Turkiy til bila to she' r aytibdurlar, hech kim oncha ko'p va xo'b aytqon emas. Olti masnaviy kitob nazm qilibdur, besh" XAMSA"

javobida , yana bir " Mantiq ut- tayr" vaznida " Lison ut- tayr" otliq. Yaxshi ruboiyoti ham bor..."

Shundan ma'lum bo'ladiki, " Boburnoma " Alisher Navoiy davri, shaxsi, hayoti, ijodi, muhiti, safdoshlari to'g'risida ma'lumot berishi jihatdan navoiyshunoslik uchun muhim ilmiy manba ham hisoblanadi.

Buyuk ijodkor Hazrat Alisher Navoiyning avlodlarga qoldirgan ilmiy va adabiy merosi asrlar osha sayqallanib , nafaqat o'zbek xalqining , balki jahon xalqlarining ham iftixoriga , e' tirofiga aylanib bormoqda. Mamlakatimizda Alisher Navoiy yuksak darajada e' zozlanadi. Bir viloyat, shahar, oliy o'quv yurti, Toshkent Davlat kutubxonasi, Adabiyot muzeyi, Toshkentdagi Katta akademik opera va balet teatri, San' at saroyi, metro bekati, Toshkentdagi katta bog', yuzlab ko'chalar , Navoiy haykali va jamoa xo'jaliklari uning nomi bilan atalgan. Har yili shoir tavallud topgan kun ilmiy- ma'naviy, badiiy- musiqali tadbirlar, g'azalxonlik kechalari bo'lib, yosh avlod qalbida buyuk ajdodimizga uning abadiyat gulshanidan bahramand bo'lish chog'ida vatanga mehr, muhabbat , sadoqat tug'ilgan tuprog'imizga daxldorlik tuyg'ularini singdirish, uning milliy g'oyalari sodiq holda o'tmish qadriyatlarimizga, ajdodlarimiz merosiga hurmat, mumtoz adabiyotimizga muhabbat uyg'otish, asosan , biz ustozlarning ham burchimiz, ham farzimizdir.